

SZKOLNY PROGRAM PROFILAKTYKI

Gimnazjum nr 35

w Poznaniu

rok szkolny 2014/2015

1. Podstawa prawna

- a) Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004r. nr 256, poz.2572, z późn. Zm.);
- b) Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2011 r. Nr 231, poz.1375);
- c) Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2012 r. poz. 1356, z 2013 r. poz.1563 oraz z 2014 r. poz.822);
- d) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2012 r. poz.124)
- e) Ustawa z dnia 9 listopada 1995 r o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz. U. z 1996 r. Nr 10, poz.55, z późn. Zm.)

- f) Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2013 r. poz. 135, z póź. zm.)
- g) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz.1493, z póź. zm.)
- h) Konwencja o prawach Dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991 r. Nr 120, poz. 526)

2. Wstęp

Szkolny Program Profilaktyki jest zgodny z Programem Wychowawczym Gimnazjum nr 35, uwzględnia potrzeby rozwojowe uczniów i specyfikę środowiska. Swoim działaniem obejmuje uczniów Gimnazjum, ich rodziców, a także wszystkich nauczycieli uczących. Szkoła jest terenem wczesnych działań profilaktycznych tzw. **profilaktyki pierwszorzędowej mającej na celu promocję zdrowego stylu życia** oraz opóźnienie wieku inicjacji, (np. nikotynowej, alkoholowej, narkotykowej i seksualnej), przez to zmniejszenie zasięgu zachowań ryzykownych. Działania profilaktyczne stanowią rodzaj „szczepionki” dla osób zdrowych, zwiększającej ich odporność na oddziaływanie niekorzystnych czynników. Niniejszy program opracowano z uwzględnieniem aktualnie obowiązujących przepisów prawa oświatowego i kierunku polityki oświatowej państwa określonego przez MEN - podkreślono konieczność przeciwdziałania agresji i przemocy.

3. Cel ogólny Szkolnego Programu Profilaktyki to wspieranie wychowania, polegające na jednoczesnym:

- wspomaganie młodego człowieka w **konstruktywnym radzeniu sobie z trudnościami** zagrażającymi prawidłowemu rozwojowi i zdrowemu życiu,
- **ograniczeniu i eliminowaniu czynników ryzyka**, które zaburzają rozwój i dezorganizują zdrowy styl życia,
- **inicjowaniu i wzmacnianiu czynników chroniących**, które sprzyjają prawidłowemu rozwojowi i zdrowemu życiu.

4. Czynniki ryzyka

- a) **Warunki rodzinne:** przynależność do niższej klasy społecznej, konflikty rodzinne, choroba psychiczna w rodzinie, liczna rodzina, słaba więź z rodzicami, dezorganizacja rodziny, zaburzenia w komunikowaniu się.
- b) **Problemy emocjonalne:** maltretowanie w dzieciństwie, apatia lub otępienie emocjonalne, niedojrzałość emocjonalna, stresujące zdarzenia życiowe, niska samoocena, brak kontroli emocjonalnej.
- c) **Problemy szkolne:** niepowodzenia w nauce, demoralizacja szkolna.
- d) **Upośledzenie fizyczne:** komplikacje okołoporodowe, uszkodzenie narządów zmysłów, zaburzenia organiczne, zaburzenia równowagi neurochemicznej.
- e) **Problemy interpersonalne:** odrzucenie przez rówieśników, alienacja i izolacja.
- f) **Opóźnienie rozwoju:** inteligencja poniżej normy, deficyt uwagi, trudności w czytaniu, brak odpowiednich nawyków i umiejętności związanych z pracą.

5. Czynniki chroniące

- a) silna **więź emocjonalna z rodzicami**,
- b) **zainteresowanie nauką** szkolną,
- c) regularne **praktyki religijne**,
- d) uwewnętrzniony **szacunek do norm**, wartości, autorytetów.
- e) **miejsce w pozytywnej grupie**
- f) **stała opieka** sprawowana przez kompetentną osobę dorosłą,
- g) zdolności umożliwiające **dobre wyniki** w nauce,
- h) **umiejętność rozwiązywania problemów**,
- i) **wrażliwość społeczna**,
- j) poczucie **własnej skuteczności**.

6. Diagnoza problemów występujących w społeczności szkolnej.

Diagnozę przeprowadzono na podstawie

- obserwacji
- ankiet
- wywiadów
- analizy dokumentacji szkolnej

- wniosków z ewaluacji wewnętrznej przeprowadzonej w minionym roku szkolnym

Określono następujące zachowania problemowe:

1. Przejawy agresji (głównie werbalnej)
2. Palenie papierosów
3. Wagary
4. Brak umiejętności planowania
5. Niska umiejętność radzenia sobie ze stresem
6. Cyberprzemoc
7. Niestabilna motywacja do nauki
8. Stany depresyjne
9. Nieprawidłowe nawyki żywieniowe

7. **Założenia programu**

Na zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży ma wpływ najbliższe otoczenie społeczne. To pozytywne doświadczenia w kontaktach opiekuńczymi i kompetentnymi rodzicami i nauczycielami umożliwiają rozwój fizyczny, psychiczny i społeczny.

Program oparty jest na założeniach profilaktyki pozytywnej i uwzględnia kształtowanie odporności (resilience) u uczniów.

Profilaktyka pozytywna zakłada:

- odkrywanie i wzmacnianie zasobów i potencjału jednostki w tym promowanie pozytywnych umiejętności życiowych
- odkrywanie i wzmacnianie zasobów i potencjału bliskiego środowiska rodzinnego i szkolnego

Program profilaktyki, realizowany przez wszystkich nauczycieli, a w szczególności przez wychowawców, psychologa, koordynatora zdrowia i informatyka ma charakter systemowy, obejmujący uczniów, nauczycieli i rodziców. Jest realizowany z uwzględnieniem 3 poziomów profilaktyki (profilaktyka uniwersalna, profilaktyka selektywna, profilaktyka na rzecz jednostek wysokiego ryzyka) jak i różnych strategii profilaktycznych (informacyjna, edukacyjna, alternatywna, interwencyjna)

Kluczowe znaczenie w skutecznej profilaktyce ma klimat szkoły a zwłaszcza relacje społeczne między nauczycielami i uczniami, między pracownikami szkoły i rodzicami i między samymi uczniami. Przeświadczenie, że szkoła jest przyjaznym miejscem, w którym doświadcza się sukcesów buduje zaufanie do otoczenia, poczucie przynależności i więź ze szkołą.

Praca profilaktyczna zmierza do systemowego minimalizowania czynników ryzyka takich jak stresujące wydarzenia, niska samoocena, niekorzystny styl wychowawczy, niski status socjoekonomiczny, niska sprawność intelektualna, ubogie relacje z rówieśnikami i wzmacnianie czynników chroniących takich jak kształtowanie pozytywnego konstruktywnego podejścia do życia, wzmacnianie samooceny, kształtowanie pozytywnych relacji z rówieśnikami, poczucia sprawczości, kształtowanie postawy szacunku do siebie, poczucie przynależności

Filarem pracy wychowawczej i profilaktycznej w Gimnazjum 35 jest budowanie podmiotowej relacji przez nauczycieli z uczniami i rodzicami. Podmiotowa relacja polega na:

- okazywanie zainteresowania uczniom i rodzicom
- znajomość potrzeb i problemów
- dbanie o dobre relacje w klasie
- jasne spójne zasady
- optymalna dyscyplina

8. **Zadania nauczycieli w zakresie profilaktyki pierwszorzędowej :**

- **stwarzanie przyjaznego klimatu** (dobra komunikacja, osobowe relacje między nauczycielami i uczniami, udzielanie emocjonalnego wsparcia dzieciom i młodzieży, szczególnie w trudnych dla nich sytuacjach);
- wypracowanie **wspólnej polityki szkoły wobec agresji**, palenia, picia alkoholu i odurzania się narkotykami oraz **konsekwentne jej wdrażanie**;
- budowanie **dobrych relacji z rodzicami** i pozyskiwanie ich jako sojuszników w realizacji działań wychowawczych i profilaktycznych, prowadzonych przez nauczycieli;
- **pomoc uczniom** mającym trudności w nauce;

- wczesne **rozpoznawanie uczniów z grup ryzyka** i kierowanie ich do pedagoga lub psychologa w celu przeprowadzenie wstępnej diagnozy;
- kierowanie uczniów zagrożonych (w porozumieniu z rodzicami) do **poradni psychologiczno- pedagogicznej** lub innej instytucji udzielającej specjalistycznej pomocy;
- udzielanie uczniom i rodzicom **informacji o specjalistycznej pomocy** poza szkołą;
- **szkolenie się kadry pedagogicznej** w zakresie profilaktyki zagrożeń oraz umiejętności wychowawczych.

9. **Szkolny Program Profilaktyki jest realizowany przez:**

- wychowawców klas,
- nauczycieli przedmiotów edukacyjnych,
- psychologa/pedagoga szkolnego,
- dyrekcję szkoły,
- personel szkoły,
- instytucje wspomagające (Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna nr 8, Policja i inne instytucje: MOPR, PCK, Sąd Rodzinny, Centrum Doradztwa Zawodowego.)

1. **Cele szczegółowe programu:**

I. **Kreowanie zdrowego, bezpiecznego i przyjaznego środowiska szkoły przez:**

- budowanie pozytywnych relacji społecznych

(zajęcia integracyjne w kl. I, psychoedukacyjne,

warsztaty dla rodziców dotyczące zaspakajania potrzeb psychicznych dziecka,

realizacja projektów w ramach działań planowanych we współpracy z koordynatorem zdrowia)

- rozwijanie kompetencji społecznych uczniów i wspieranie prawidłowego rozwoju

(zajęcia psychoedukacyjne,

działania wychowawców,

realizacja inicjatyw uczniowskich)

- współpraca z rodzicami

(angażowanie w życie szkoły,

dobra komunikacja,

udzielanie wsparcia w rozwiązywaniu problemów wychowawczych)

II. Zapobieganie problemom i zachowaniom problemowym młodzieży poprzez:

- profilaktykę agresji i przemocy

(realizacja zajęć w ramach Akademii Przeciwko Przemocy (opracowanych przez Fundację Dzieci Niczyje) przez wychowawców w trakcie godzin wychowawczych

Organizacja przez psychologa i koordynatora zdrowia happeningu pt. „Bezpieczna Szkoła”

Konsekwentne reagowanie na przejawy agresji i przemocy, także cyberprzemocy

tematyczne zajęcia psychoedukacyjne)

- przeciwdziałanie używaniu substancji psychoaktywnych przez uczniów oraz profilaktykę uzależnienia od gier komputerowych, internetu, hazardu

(zajęcia realizowane w kl. II przez psychologa szkolnego w ramach programu profilaktyki Unplugged

Zajęcia realizowane we współpracy z PPP nr 7

- kształtowanie umiejętności prawidłowego funkcjonowania w środowisku cyfrowym

(zajęcia z informatykiem i wychowawcą)

- pomoc w rozwiązywaniu kryzysów rozwojowych i życiowych uczniów

(działania psychologa (indywidualne spotkania, współpraca z MOPR-em, Sądem Rodzinnym, Policją),

wszechstronna pomoc i wsparcie dla uczniów z grupy ryzyka w ramach działań Zespołu Wychowawczego

III. Promowanie zdrowego stylu życia

- kształtowanie prawidłowych nawyków dbania o zdrowie własne i innych

(zajęcia z nauczycielami w-f,

organizacja przez psychologa i koordynatora zdrowia akcji „Zdrowo przez życie”,

zorganizowanie we współpracy z Radą Rodziców i Radą Osiedla biegu charytatywnego,

promowanie zdrowej żywności w trakcie Rajdu Szkolnego, Festynu Szkolnego, godzin wychowawczych – konkursy)

- tworzenie warunków do konstruktywnego spędzania wolnego czasu

(zajęcia dodatkowe realizowane w ramach Miejskiego Programu Profilaktycznego)

Uzupełnieniem powyższych działań będą zadania realizowane przez psychologa we współpracy z koordynatorem zdrowia, którzy przyporządkowali poszczególnym miesiącom hasła i inicjatywy profilaktyczne

Miesiąc	Hasło	Cel	działania
Wrzesień Październik	„Palenie zabija”	- wzrost wiedzy na temat szkodliwości nikotyny -wzrost wiedzy na temat zjawiska biernego palenia - kształtowanie negatywnej postawy wobec palenia - kształtowanie asertywnej postawy wobec rówieśników zachęcających do palenia	1. Konkurs plastyczny na najbardziej odstrasające opakowanie papierosów (psycholog) 2. Prezentacja filmów na temat nikotynizmu (koordynator) 3. Gazetka informacyjna dotycząca zjawiska biernego palenia (psycholog) 4. Lekcje wychowawcze dotyczące asertywności. (psycholog, wychowawcy) 5. Ankieta na temat nikotynizmu.
Listopad Grudzień	„Narkotyki – droga donikąd”	- uświadamianie niebezpieczeństwa związanego z sięganiem po substancje psychoaktywne - kształtowanie asertywnej postawy wobec rówieśników zachęcających do sięganie po substancje psychoaktywne - wzrost wiedzy na temat AIDS i HIV	1. Współpraca z Policją w ramach programu Szkoła Wolna od Narkotyków i Przemocy – realizacja programu profilaktyki Unplugged (psycholog) 2. Spotkanie ze specjalistą (psycholog, koordynator) 3. Konkurs na film dotyczący problemu uzależnienia od substancji psychoaktywnych, (psycholog, koordynator) 4. Szkolenie dla rodziców i nauczycieli na temat substancji psychoaktywnych (psycholog) 5. Prezentacja na temat AIDS i HIV (koordynator) 6. Przygotowanie tematycznej gazetki szkolnej
Styczeń luty	Stop agresji i przemocy	- przeciwdziałanie wszelkim formom agresji i przemocy	- zajęcia dotyczące cyberprzemocy (informatyk i psycholog) -happening „Bezpieczna Szkoła” - konkurs na reklamę społeczną o

			antyprzemocowej wymowie - zajęcia na temat przemocy domowej (WDŹR)
Marzec Kwiecień	„Żyj zdrowo i kolorowo”	- promowanie zdrowego stylu życia - kształtowanie postawy dbania o higienę ciała, higienę umysłu	1. Konkurs na broszurę promującą zdrowy styl życia (koordynator) 2. Gazetka tematyczna dotycząca higieny 3. Seminarium informacyjne dla rodziców na temat zaburzeń łaknienia i żywienia (psycholog) 4. Spotkanie z dietetykiem (psycholog, koordynator) 5. Ankieta dotycząca śniadań i higieny uczniów (koordynator) 6. Akcja „Zdrowo przez życie”- psycholog i koordynator
Maj Czerwiec	„Alkohol – fałszywy znajomy”	- wzrost świadomości na temat szkodliwości alkoholu - budowanie postawy negowania alkoholu jako „naturalnego” elementu życia towarzyskiego młodych ludzi	1. Gazetka tematyczna (psycholog, koordynator) 2. Prezentacja filmów (wychowawcy, koordynator) 3. Zajęcia psychoedukacyjne na temat asertywnego odmawiania

10. Strategie i metody realizacji programu profilaktycznego

Program profilaktyczny będzie realizowany **w trakcie lekcji przedmiotowych, godzin wychowawczych, zajęć pozalekcyjnych, a także innych działań edukacyjnych szkoły**. Treści programowe realizowane muszą być w różnorodnych sposób , za pomocą różnych strategii, tak aby zajęcia były ciekawe, pobudzały do myślenia, analizowania, wnioskowania właściwego działania w życiu codziennym.

a) Strategie informacyjne (metody):

- pogadanka, spotkanie ze specjalistą,
- prezentacja filmu pełnometrażowego, wideo,
- wycieczka tematyczna,

- praca w oparciu o tekst przewodni (książkę),
- prezentacja teatralna i parateatralna itp.

b) Strategie edukacyjne (metody):

- drama, przedstawienia, rysunki,
- burza mózgów, dyskusja, technika uzupełniania zdań,
- symulacja różnych sytuacji życiowych np.: rozwiązywanie wymyślanego konfliktu,
- gry i zabawy dydaktyczne, metody pedagogiki zabawy
- praca w małych grupach
- uroczystości (obrzędowość szkolna), happeningi itp.

c) Strategie działań alternatywnych (metody):

- koła zainteresowań,
- zajęcia w ramach Programu Profilaktyczno- edukacyjnego,
- wycieczki, festyny,
- zajęcia i zawody sportowe itp.

d) Strategie interwencyjne (metody):

- interwencja w środowisku szkolnym ucznia,
- interwencja w sytuacji kryzysu rozwojowego (prowadzona przez specjalistę),
- pomoc psychologiczna, pedagogiczna (prowadzona przez specjalistę),
- terapia specjalistyczna indywidualna, grupowa (prowadzona przez specjalistę).

11. Zakładane efekty działań

- Zmniejszenie ilości zachowań agresywnych
- Stworzenie klimatu społecznego sprzyjającego rozwojowi i nauce
- Spadek ilości „wagarów”
- Nabycie umiejętności samodzielnego rozwiązywania konfliktów przez uczniów.
- Podniesienie poziomu poczucia bezpieczeństwa w szkole.
- Świadomość zagrożeń płynących z uzależnień
- Wzrost kompetencji nauczycieli i rodziców w zakresie radzenia sobie w trudnych sytuacjach wychowawczych.

- Pozyskanie rodziców do aktywnej współpracy,
- Wzrost poczucia własnej wartości u uczniów
- Podniesienie poziomu świadomości występujących zagrożeń i sposobów zapobiegania im
- Poprawa kultury zachowań i kultury języka.
- Uzyskanie wyższej świadomości nawyków żywieniowych.
- Wypracowanie umiejętności organizowania czasu wolnego
- Podniesienie poziomu świadomego i umiejętnego korzystania Internetu
- Wyrobienie prawidłowych reakcji w sytuacji zagrożenia.

12. **Ewaluacja**

a) **Metody zbierania informacji**

- Metody bezpośrednie:
obserwacja, analiza odpowiednich dokumentów szkolnych, analiza osiągnięć uczniów, wywiady, metoda dialogowa itp.
- Metody pośrednie:
badania kwestionariuszowe: ankiety, kwestionariusze badania postaw, techniki socjometryczne, wypracowania uczniów, sondáže itp.

b) **Opracowanie i prezentacja wyników badań**

Wyniki zostaną opracowane w postaci raportu dotyczącego analizy sytuacji wychowawczej szkoły.